

ÉLESDI MŰVÉSZTELEP: FŐISKOLAI CSOPORTKIRÁNDULÁSBÓL ALKOTÓI KÖZEG

Péter Beáta

Huszonhárom évvel ezelőtt a Magyar Képzőművészeti Egyetem néhány hallgatója két évfolyam-kirándulás után úgy gondolta, hogy jó lenne minden évben egy hónapot együtt eltölteniük, munkával, lazulással. Így hoztak létre a Nagyváradtól 38 kilométerre levő Élesden egy művésztelepet. Noha az akkori tagok közül néhányan elmaradtak az évek során, mindig érkeztek újabb művészek, és minden nyáron összegyűlnek alkotni.

Az Élesdi Művésztelep 1997-ben alakult, azóta pedig minden évben megnyílik a tábor kapuja az alkotók előtt. „Természetes egyszerűséggel, önmagából építkezve alakult ki egy társaság, emberi-szakmai közösség, talán gyorsabban és kiszámíthatatlanabban, mintsem értelmezni lehetett volna, vagy jövőjét megjósolni” – írja Incze Mózes a művésztelep honlapján.

Id. Bodoni István, Bodoni Zsoltnak, a művésztelep fő alapítójának édesapja – aki nemrég mindenki megdöbbenésére egy hirtelen és tragikus balesetben elhunyt – volt a művésztelep előszervezője, aki az alkotók érkezése előtt leszervezte a szál-

lást, a műtermet és az összes olyan dolgot, ami egy művésztelephez lényeges. Ő volt az, aki összeforrasztotta ezt a társaságot, amelynek azóta új, fiatalabb tagjai is vannak – magyarázta Herman Levente képzőművész, az Élesdi Művésztelep egyik alapítója. „Immár 23 éve működik megszakítások nélkül a telep, és egy alkalommal sem fordult meg a fejünkben, hogy egyetlen témán dolgozzunk együtt, és talán ez egy plusz szépsége a művésztelepnek, hogy mindenki a saját művészetével foglalkozik. Ugyanakkor a nap végén összegződnek a beszélgetések, és tartalmas vitákká alakulnak. Lehetőségünk nyílt évekkel ez-

Évről évre összegyűlnek együtt alkotni

Forrás: Élesdi Művésztelep

előtt egy olyan támogatást kapni, amiből elkezdődött egy bázis kiépítése, azaz egy olyan épület, ami szállást és műtermeket is magába foglal. Viszont nem tudtuk tovább finanszírozni az építkezést, a pénzforrásaink elapadtak, így Élesd határában áll ma is egy félkész épület.”

Maradt tehát a régi verzió: iskolaépületekben kaptak helyet műteremhasználatra, a szállás pedig ugyanúgy, mint eddig, mindig máshol van. Laktak már iskolatermekben is, matracon, motelben, az élesdi strand melléképületében stb. Idén először nem Élesden szervezték a művésztelepet, a társaság meghívást kapott a magyarországi LUPA SZIGET művésztelepre, így ott alkottak az elmúlt hetekben.

Az Élesdi Művésztelepen létrejött alkotásokból több ízben szerveztek kiállítást különböző

képtárakban, galériákban, például Budapesten, Marosvásárhelyen, Szombathelyen, Nagyváradon, Strasbourghban, Vaján, Szigetváron, Zsámbékon, Kaban. Az alkotásokat több ízben méltatta Keserű Katalin művészettörténész, aki rendszeresen ellátogat a telepre.

„Amikor az a merész ötletünk támadt, hogy a Főiskola Barcsay termében próbáljuk kiállítani a – már nem éppen az első – tábor anyagát, meg is kaptuk a magunkét: „Ez biztos, hogy jó buli volt, de művészetnek kevés.” Bizonyos szempontból talán jogosnak is tartható az ítélet, de az is igaz, hogy ugyanezen mérce szerint az ítélet kiterjeszhető a művészeti élet nagy részére, különös tekintettel a csoportosulásokra, művésztelepekre. Csak hát a miénk talán pofátlanul alulról szerveződő, talán pofátlanul híján van

bármiféle egységes tematikának. Szinte irritálóan hű leképeződése annak az esetleges, esetlen, strukturálatlan művészeti helyzetnek, amelybe a főiskola falai közül szépen belenőttünk, és amelynek mégiscsak-strukturálásán a művészettörténet is, úgy tűnik, kevés sikerrel dolgozik. Mi aztán végképp nem könnyítünk a problémán. Ugyan külön-külön mindenkinek többé-kevésbé határozott elképzelései vannak, és a hagyományokhoz is valahogy viszonyul, de már csak halványan sem érintve a posztzocoreál, avagy a tiltott zugnyugatimadás jótékony, egységesítő hatásaitól, és hát szó ami szó, a multimediális neopropaganda-művészet és a műkereskedelem motivációi sem árnyalják phallanxszá társaságunkat” – írja ismertetőjében Horváth Krisztián, a telep egy másik alapítója.

Rege a csodaszarvasról

kitekintő

TONI MORRISON EMLÉKEZETE

Hosszú élet, melynek stációi remekművek, díjak, elismerések. Toni Morrison (1931. február 18. – 2019. augusztus 5., eredeti nevén Chloe Anthony Wofford) az amerikai irodalom és közélet egyik kimagasló alakja volt, regényeiből az afrikai-amerikai lakosság mindennapjai, viszontagságai, érzésvilága tükröződnek vissza, minden sallangtól mentesen.

Egyszerű munkáscsaládba született, gyerekkorában sokat olvasott, emellett apjától rengeteg népmesét hallott, ami nagyban befolyásolta műveit. Első regényével, a *Nagyonkéssel* 1970-ben jelentkezett. Már ebben megtalálta a saját hangját, az 1930-as években játszódó regény főhőse egy fekete kislány, aki meg van győződve arról, ha kék szeme lenne, akkor minden baja megoldódna. Tragikus mű (a lányt a saját apja megerőszokol-

ja), olyan mélységekbe merészkedik, ami túl sok volt a korabeli cenzoroknak, ezért a mű tiltólistára került.

Következő jelentős alkotása a *Salamon-ének* (regény, egyes vélekedések szerint az irodalmi Nobel-díjat is ezért kapta 1993-ban), melyben töredékes formában négy generációt mutat be, az amerikai polgárháborútól (1861) egészen a 20. század közepéig. Művében fölhasználja az adott korok mítoszait, beszél az afri-

kai-amerikai lakosság gyökértelenségéről, a családról családokra öröklődő szorongásról, az identitástudat kereséséről.

1987-ben jelentkezik *A kedves regényével*, amely azonnali sikert arat, a történelmi mű mellé bevágó realizmussal beszél el egy felszabadított rabszolganő sorsát. 1988-ban a regényért Pulitzer-díjat kap. Valamivel könnyebb hangvétellű mű az 1992-ben megjelent *Dzsessz*, amely egy gyilkosságról íródott ugyan, de valójában az 1920-as évek világát mutatja be a feketék szemzőgéből. A következő években ritkulnak a nagyregények, kivételt az 1999-ben megjelent *A paradicsom* jelent, ám a szerző nem tétlenkedik: gyerekköny-

vekben, ismeretterjesztő művekben próbálja ki magát. 2008-ban jelenik meg a *Könyörület* című regénye, melyben az 1600-as évekbe kalauzolja olvasóját.

Miklóssi Szabó István

2012-ben megkapja az Amerikai Egyesült Államok legmagasabb civileknek adható elismerését, az Elnöki Szabadságérmét. 2015-ben jelenik meg az *Engedjétek hozzám* regénye. A napjainkban (is) játszódó mű súlyos témákkal foglalkozik (gyerekprostitúció, anyaszeretet hiánya, apróságok felett történő vesződések, kábítószerek, a feketék problémája az Egyesült Államokban stb.).

„Nem a ti történeteitekre vagyok kíváncsi” – mondta egyetemi tanítványainak. Morrison – bár az egyén sorsa is érdekelte – mindig egy adott közösség, népesség bemutatására törekedett műveiben. Korunk egyik legjobb írója ez év augusztus ötödikén örökre lehunyt szemét.